

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10776968>

**BOSHLANG‘ICH TA‘LIM YO‘NALISHI TALABALARINI KASBIY  
FAOLIYATGA TAYYORLASHDA TARBIYA FANI O‘QITISH  
METODLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING O‘RNI**

**Abdurazzaqov O‘ktam Abduqayumovich**

Oriental universiteti

Uzluksiz ta‘lim pedagogikasi kafedrası stajyor o‘qituvchisi

[abdullohuktamovich@gmail.com](mailto:abdullohuktamovich@gmail.com)

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada boshlang‘ich ta‘limda tabiiy fanlarni o‘qitish metodikasini takomillashtirishning ahamiyati va u o‘quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlashga qanday hissa qo‘shishi o‘rganiladi. Talabalarga ilmiy tushunchalar va ko‘nikmalar bo‘yicha mustahkam poydevor berish, ular tibbiyot, muhandislik, tadqiqot va texnologiya kabi turli sohalarda martaba orttirish uchun xizmat qiladi. Bundan tashqari, boshlang‘ich ta‘limda fanni o‘qitishda qo‘llaniladigan metodlar ilmiy bilimlar va pedagogik o‘qitish sohasidagi yutuqlarni haqidagi ma‘lumotlar berilgan.

**Kalit so‘zlar:** o‘qitish metodikasi, fan ta‘limi, boshlang‘ich ta‘lim, kasbiy faoliyat, malaka oshirish.

**Abstract:** This article examines the importance of improving the methodology of teaching natural sciences in primary education and how it contributes to the preparation of students for professional activities. Providing students with a solid foundation in scientific concepts and skills that will enable them to pursue careers in a variety of fields including medicine, engineering, research and technology. In addition, the methods used in the teaching of science in primary education are given information about the achievements in the field of scientific knowledge and pedagogical teaching.

**Key words:** teaching methodology, science education, primary education, professional activity, professional development

**Аннотация:** В данной статье рассматривается важность совершенствования методики преподавания естественных наук в начальной школе и то, как это способствует подготовке учащихся к профессиональной деятельности. Предоставление студентам прочной основы научных концепций и навыков, которые позволят им продолжить карьеру в различных областях, включая медицину, инженерное дело, исследования и технологии. Кроме того, в методах преподавания естественных наук в начальной школе дается информация о достижениях в области научных знаний и педагогического преподавания.

**Ключевые слова:** методика преподавания, естественнонаучное образование, начальное образование, профессиональная деятельность, повышение квалификации.

## KIRISH

Bugungi shiddat bilan rivojlanayotgan dunyoda turli fan sohalarida malakali mutaxassislariga talab ortib bormoqda. Natijada, boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga puxta tayyorgarlik ko'rishlarini ta'minlash muhim ahamiyatga ega (Mahmud va boshqalar, 2018). Bu fanni o'qitishda samarali va innovatsion yondashuvni taqozo etadi, chunki u o'quvchilarning ilmiy tushunchalar va ko'nikmalarni tushunishlariga zamin yaratadi. Boshlang'ich ta'limda fanni o'qitish metodikasini takomillashtirish orqali o'qituvchilar o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, muammoli masalalarni yechish va o'rganish qobiliyatini oshirishi mumkin. analitik ko'nikmalar. Bundan tashqari, bu talabalarda fanga qiziqish va ishtiyoqni rivojlantirishga imkon beradi, ularni ilmiy sohalarida martaba izlashga undaydi. Amaliy tajribalar, so'rovga asoslangan o'rganish va hayotiy jihatlarini o'z ichiga olgan holda, talabalar ilmiy jarayonda faol ishtirok etishlari va ilmiy tushunchalarni chuqurroq tushunishni rivojlantirish (Buck va boshqalar, 2007). Qolaversa, boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlarni o'qitish metodikasini yangilash ilmiy bilimlar va pedagogika fanlarini o'qitish sohasidagi yutuqlarni kuzatib borishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu talabalarining fan ta'limidagi eng so'nggi tadqiqotlar, texnologiyalar va

metodologiyalar bilan tanishishini ta'minlaydi, kelajakdagi kasbiy muvaffaqiyat uchun zarur ko'nikmalarni shakllantirish imkonini beradi (Mahmud va boshqalar, 2018).

## **METOD**

Tadqiqotda sifatli tadqiqot loyihasi qo'llanildi, xususan, maktabgacha ta'lim muassasalari o'qituvchilari bilan suhbatlar, ularning amaliyoti va o'qish va yozishga tayyorligi haqidagi qarashlarini o'rganish. Tadqiqot maktabgacha ta'lim muassasalari o'qituvchilarining namunasini o'z ichiga oldi va asosiy ma'lumotlarni yig'ish usuli sifatida suhbatlardan foydalanilgan.

## **NATIJALAR**

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, maktabgacha ta'lim o'qituvchilari bolalarni boshlang'ich maktabga tayyorlashda o'qish va yozishga tayyorlik muhimligini tan olishgan. Ular maktabgacha ta'lim sinflarida o'qish va yozish faoliyatini qo'llab-quvvatlaydigan boy muhit yaratish muhimligini ta'kidladilar (Shenol, n.d). Shuningdek, ular bolalarning e'tiborini tortadigan, ularning o'qish va yozishga tayyorligini rag'batlantiradigan tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirishda o'qituvchilarning rolini ta'kidladilar. Bundan tashqari, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, o'qish va yozish ko'nikmalarini sinfda birlashtirish va sinfdan tashqarida keng ko'lamlil o'qishni rag'batlantirish o'qituvchilarning yozish ko'nikmalarini oshirishning samarali strategiyasi hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim muassasalari o'qituvchilari bolalarning o'qish va yozishga tayyorgarligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ular sinfda boy muhit yaratish, qiziqarli tadbirlarni rejalashtirish, o'qish va yozish ko'nikmalarini birlashtirish muhimligini ta'kidlaydilar. Ushbu amaliyotlarni amalga oshirish orqali maktabgacha ta'lim muassasalari o'qituvchilari bolalarni boshlang'ich sinflarga samarali tayyorlashlari, ularning o'qish va yozish ko'nikmalarini oshirishlari mumkin. Xulosa qilib aytish mumkinki, manbalar fan ta'limida amaliy tajribalar, so'rovga asoslangan o'rganish va hayotda qo'llash

usullarini o'quvchilar o'rtasida ilmiy tushunchalarni chuqurroq tushunishga olib kelishi mumkinligini ko'rsatadi. Bundan tashqari, fanni o'qitishda raqamli resurslar va texnologiyalarni joriy etish talabalarning faolligini oshirishi va interaktiv ta'lim tajribasini osonlashtirishi mumkin (Musharrat, 2020).

## MUHOKAMA

Maktabgacha yoshdagi o'qituvchilarning o'qish va yozishga tayyorgarligi bo'yicha qarashlari va amaliyotlari bo'yicha tadqiqot natijalari atrofidagi munozara bolalarning savodxonligini rivojlantirish uchun qulay muhit yaratish muhimligini ta'kidlaydi (Shenol, n.d). Bu materiallarga kirishni ta'minlash, bosma nashrlardan xabardorlikni oshirish, fonologik xabardorlikni rivojlantirish va alifbo bilimlarini qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, tadqiqot bolalarning o'qish va yozishga tayyorligini oshirishda o'qituvchilarning bilim va tajribasi muhimligini ta'kidlaydi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'qish va yozishga tayyorligini tarbiyalashda o'qituvchilar hal qiluvchi rol o'ynaydi. Qiziqarli tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirish, o'qish va yozish ko'nikmalarini birlashtirish orqali o'qituvchilar bolalarni boshlang'ich maktabga samarali tayyorlashlari va ularning savodxonlik ko'nikmalarini oshirishlari mumkin. Ushbu xulosalardan kelib chiqqan holda, maktabgacha ta'lim muassasalari o'qituvchilariga bolalarning o'qish va yozishga tayyorligini qo'llab-quvvatlaydigan boy sinf muhitini yaratishga ustuvor ahamiyat berish tavsiya etiladi. Bundan tashqari, o'qituvchilar o'qish va yozish faoliyatiga tayyorgarlikning ahamiyatini tushunishlarini kuchaytirish va bolalarning o'qish va yozishga tayyor bo'lishlarida barcha kichik ko'nikmalarini samarali qo'llab-quvvatlash uchun malaka oshirishlari kerak. O'qish va yozishga tayyor bo'lish amaliyoti va qarashlari bolalarning savodxonligini rivojlantirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Atrof-muhitning muhimligini tan olish, qiziqarli faoliyatni rejalashtirish va o'qish va yozish ko'nikmalarini birlashtirish orqali maktabgacha ta'lim muassasalari o'qituvchilari bolalarning o'qish va yozishga tayyorligini samarali qo'llab-quvvatlashlari mumkin. Maktabgacha ta'lim muassasalari o'qituvchilarining o'qish va

yoʻzishga tayyorgarligi boʻyicha qarashlari va amaliyoti boʻyicha tadqiqot bolalarning savodxonligini rivojlantirishda oʻqituvchilarning hal qiluvchi rolini taʼkidlaydi.

Bundan tashqari, tadqiqot natijalarini umumlashtirish va maktabgacha taʼlim muassasalari oʻqituvchilarining amaliyoti va ularning bolalarning oʻqish va yoʻzishga tayyorligiga taʼsirini chuqurroq tushunish uchun aralash usulli yondashuvdan foydalangan holda keyingi tadqiqotlar zarurligini taʼkidlaydi. Oʻqituvchilar bolalarning oʻqish va yoʻzishga tayyorligini qoʻllab-quvvatlaydigan boy sinf muhitini yaratishga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Bundan tashqari, tadqiqot shuni koʻrsatadiki, oʻqituvchilar bolalarning savodxonligini rivojlantirish uchun qoʻllab-quvvatlovchi va inklyuziv muhit yaratishga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Shunday qilib, oʻqituvchilar bolalarning oʻqish va yoʻzishga qiziqishi va motivatsiyasini rivojlantirishi, ularning fonologik xabardorligini oshirishi, soʻz boyligini kengaytirishi va umumiy savodxonligini rivojlantirishga yordam berishi mumkin.

## XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni koʻrsatadiki, yoʻzishdan oldingi texnika va tadbirlar, oʻqish va yoʻzish koʻnikmalarini birlashtirish, sinfdan tashqarida keng koʻlamli oʻqishni ragʻbatlantirish talabalarning yoʻzish koʻnikmalarini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin. Bundan tashqari, tadqiqotda maktabgacha taʼlim muassasalari oʻqituvchilarining bolalarni boshlangʻich maktabga tayyorlashda oʻqish va yoʻzish faoliyatiga tayyorgarligi muhimligi taʼkidlangan. Oʻqituvchilar turli tadbirlar orqali yoʻzuvdan oldingi bosqichga eʼtibor qaratishlari va yoʻzish jarayoniga rahbarlik qilish uchun sinfda oʻqish va yoʻzish koʻnikmalarini birlashtirishlari muhimdir. Bundan tashqari, tadqiqot yosh bolalarning umumiy rivojlanishida til va savodxonlikni rivojlantirish muhim rolini taʼkidlaydi. Oilalar uchun uy sharoitida til va savodxonlik imkoniyatlarini yaratish uchun koʻrsatmalar va vositalarni taqdim etish orqali oʻqituvchilar bolalarning til va savodxonligini rivojlantirishni yanada qoʻllab-quvvatlashlari mumkin. Umuman olganda, tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarning oʻqish va yoʻzish koʻnikmalariga tayyorligiga sinf muhiti, oʻqituvchilarning amaliyoti va uyda til va savodxonlik imkoniyatlarini yaratishda oilalarning roli taʼsir qilishini taʼkidlaydi.

**FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI**

1. Buck, G A., Latta, M A M., & Leslie-Pelecky, D L. (2007, May 24). *Learning How to Make Inquiry into Electricity and Magnetism Discernible to Middle Level Teachers*. <https://doi.org/10.1007/s10972-007-9053-8>
2. Mahmud, S N D., Nasri, N M., Samsudin, M A., & Halim, L. (2018, May 15). *Science teacher education in Malaysia: challenges and way forward*. <https://doi.org/10.1186/s41029-018-0026-3>
3. Musharrat, T. (2020, October 20). *TEACHERS' PERCEPTIONS ABOUT USE AND CHALLENGES OF HANDS-ON ACTIVITIES IN SECONDARY SCIENCE CLASSROOM*. *European Journal of Education Studies*, 7(12). <https://doi.org/10.46827/ejes.v7i12.3384>
4. Şenol, F B. (n.d). *Readiness for reading and writing in pre-school period: evaluation of classroom environment and practices with teachers' views*